

Bronzen kokerbijl Museum De Kolonie - Lommel

In 1965 vonden de gebroeders Engelen, beiden aannemers, tot hun verrassing een aantal bronzen kokerbijlen en sieraden zoals armbanden, kralen en ringen. Deze voorwerpen zaten in een lading vulzand bestemd voor de bouwput van een handelszaak in het Lommelse centrum. Het zand was afkomstig van de plaats Konijnepijp in Lutlommel. De Konijnepijp was destijds een smalle zandweg die de Lutlommelse Heide verbond met het gehucht Heuvel. Al vrij vlug raakten de voorwerpen uit dit bronsdepot verspreid bij verschillende verzamelaars. Het is best mogelijk dat het bronsdepot oorspronkelijk meer dan 50 bronzen voorwerpen heeft geteld. Luc Van Impe bracht voor zover als mogelijk de verschillende puzzelstukken bij elkaar in zijn artikel over het bronsdepot (zie 'Meer lezen'). Twaalf kokerbijlen bevinden zich nu, samen met een aantal sieraden, in de collectie van Erfgoed Lommel die wordt tentoongesteld in Museum De Kolonie.

Bronzen bijlen horen thuis in de bronstijd die we in de Kempen kunnen dateren van 2.000 v. Chr. tot 800 v. Chr.. De vorm van de bronzen bijl maakte tijdens die bronstijd een hele evolutie door. Deze evolutie had te maken met het zoeken naar een steeds betere oplossing om de bronzen bijl van een houten steel te voorzien. Zo werden er achtereenvolgens vlakbijlen, randbijlen, hielbijlen, vleugelbijlen en tenslotte kokerbijlen ontworpen. Het maken van een kokerbijl – een bijl met een uitgespaarde holte waar de houten steel in kon worden geplaatst – was ook maar mogelijk dankzij een verbeterde giettechniek.

De meeste bronzen voorwerpen uit het bronsdepot van de Konijnepijp zijn vrij gaaf, met uitzondering van de kokerbijl die we hier voorstellen. Op de zijkant van de bijl zien we een flinke scheur, van de rand tot onder het oortje. Deze scheur werd vermoedelijk veroorzaakt bij het stelen van de bijl of bij het gebruik ervan.

De bijl vertoont nagenoeg geen (groene) patina maar is mooi bronskleurig. De kokerbijl is voorzien van een oortje waardoor een (leren) riempje werd gehaald om de houten steel, die in de kokeropening paste, stevig op zijn plaats te houden. Op het bovenlichaam treffen we een versiering aan: ribbels die een schild vormen. Het schild aan de voorzijde is getooid met één pukkel en het schild op de achterzijde met twee boven mekaar staande pukkels.

De vormkenmerken van de bijl maken dat we ze kunnen dateren in de late bronstijd (ongeveer 1.000 v. Chr.) en dat we ze kunnen toeschrijven aan de Plainseau-cultuur uit Picardië. Op het einde van de bronstijd stond onze streek blijkbaar onder een Franse economische en culturele invloed.

Deze kokerbijl werd met een aantal andere kokerbijlen en sieraden zoals armbanden, kralen en ringen, samengebracht in een 'schat', die daarna in de bodem werd gestopt. Ongetwijfeld had dit 'schenken aan de aarde' van een groot aantal bronzen voorwerpen een symbolische betekenis. Gezien de economische waarde die de voorwerpen vertegenwoordigden, moet het een belangrijk ritueel zijn geweest. Had dit ritueel te maken met vruchtbaarheid of met een belangrijke overgangsfase in het leven? Dat zal wellicht voor altijd onduidelijk blijven. Maar het prikkelt wel onze nieuwsgierigheid en verbeelding.

De bronzen kokerbijl kan samen met de andere voorwerpen uit het bronsdepot worden bewonderd in Museum De Kolonie.

Tekst: Ferdi Geerts

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Inventaris :

Museum De Kolonie, Kolonie 77, 3920 Lommel, tel. 011/80.34.10,
info@erfgoedlommel.be, www.erfgoedlommel.be,
Open van zondag tot en met vrijdag van 13.30u tot 17u (gesloten op zaterdag).
De bronzen kokerbijl behoort tot de collectie van Erfgoed Lommel vzw.
De collectie kan online worden geraadpleegd via www.erfgoedlommel.be.

Bronnen:

- Luc Van Impe, De schat van het konijn: het bronsdepot van Lutlommel-Konijnepijp (gem. Lommel, prov. Limburg), in *Archeologie in Vlaanderen*, nr. 5, 1995/1996, p 7 – 40.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand)

Contact: TRAM 41 - Stadhuis , Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout

Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

